

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 10/2010-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. marca 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa v konaní o sťažnosti J. P., B., zastúpeného advokátom JUDr. D. D., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 57/08 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 57/08 p o r u š i l základné právo J. P. zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Pezinok p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 57/08 konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. P. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Pezinok povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. P. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov), ktoré je Okresný súd Pezinok povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. D. D., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 10/2010-12 z 20. januára 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 57/08.

Podľa § 18b ods. 1 zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, výkon súdnictva k 1. januáru 2008 vo veci sťažovateľov prešiel z odovzdávajúceho Okresného súdu Bratislava III na nadobúdajúci Okresný súd Pezinok so všetkými právnymi a ústavnoprávnymi dôsledkami vrátane plnej zodpovednosti za priet'ahy v konaní.

Sťažovateľ uviedol, že 17. decembra 2007 podal Okresnému súdu Bratislava III návrh na zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Po viacerých urgenciách mu Okresný súd Bratislava III oznámil, že vec bola v rámci vecnej a miestnej príslušnosti postúpená na Okresný súd Pezinok.

Dňa 8. júla 2008 sťažovateľ požiadal okresný súd o oznámenie spisovej značky, pod ktorou je jeho vec vedená. Keďže okresný súd na jeho žiadosť nereagoval, podal ju opätovne. Okresný súd mu 18. novembra 2008 oznámil spisovú značku, pod ktorou je vedené jeho konanie, a súčasne ho vyzval, aby v lehote 30 dní doručil do spisu znalecký posudok, v ktorom bude určená cena nehnuteľnosti, ktorá je predmetom súdneho sporu. Hoci znalecký posudok sťažovateľ v stanovenej lehote doručil, do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vo veci nariadené pojednávanie.

Sťažovateľ tiež uviedol, že vzhľadom na jeho vysoký vek ho stav, v akom sa konanie nachádza, dlhodobo neúmerne zaťažuje, pretože vec sa na súdoch ťahá od roku 1995, keď prvýkrát podal žalobu o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Okresný súd Bratislava III dokonca stratil celý spis, o čom svedčí záznam o jeho rekonštrukcii.

V priebehu 10 rokov došlo k úmrtiu na strane navrhovateľov aj na strane odporcu. Vzhľadom na mnohé zmeny počas doby, v ktorej súd nekonal, bol nútený zobrať pôvodný návrh v celom rozsahu späť, aby ho opätovne podal s novými účastníkmi konania a novým odporcom 17. decembra 2007.

Sťažovateľ zastáva názor, že nečinnosť Okresného súdu Pezinok vo veci, počas posledných 18 mesiacov v zmysle judikatúry ústavného súdu zakladá neodôvodnené prietahy v konaní, čím dochádza k porušeniu jeho základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prerokovaní veci nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Pezinok v konaní vedenom pod spisovou značkou 7 C 57/2008 porušil základné právo J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresný súd Pezinok je povinný zaplatiť J. P. primerané finančné zadostučinenie z titulu nemajetkovej ujmy v sume 500 €, a 500 € ako náhradu nákladov a výdavkov za

porušenie jeho základného práva v konaní 7 C 57/2008 podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

Na výzvu ústavného súdu 4. marca 2010 sťažovateľ oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti podaním z 1. marca 2010 č. Spr. 3436/2009 vyjadrila JUDr. Z. G., sudkyňa poverená zastupovaním podpredsedu Okresného súdu Pezinok. V podstatnej časti uviedla:

„Návrh vo veci samej na zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva zo dňa 17.12.2007, bol podaný na Okresný súd Bratislava III. dňa 18.12.2007. Spis bol z dôvodu prechodu výkonu súdnictva zaslaný na Okresný súd Pezinok , kde bol pridelený na prejednanie zákonnému sudcovi JUDr. P. R. Zákonný sudca pokynom zo dňa 01.08.2008 vyzval právneho zástupcu navrhovateľov na doloženie znaleckého posudku z ktorého bude zrejmá cena nehnuteľnosti pre účely zaplatenia súdneho poplatku a prípisom zo dňa 18.11.2008 oznámil právnenému zástupcovi číslo konania pod ktorým je vec na Okresnom súde vedená. Dňa 24.11.2008 doručil právny zástupca navrhovateľov súdu žiadosť o oznámenie čísla konania, spolu so žiadosťou o vytýčenie termínu pojednávania. Dňa 20.03.2009 bol právny zástupca navrhovateľov opätovne vyzvaný na zaslanie už požadovaného znaleckého posudku. Znalecký posudok bol súdu doručený dňa 25.5.2009. Pokynom zákonného sudcu z toho istého dňa, zrealizovaným dňa 30.10.2009 boli navrhovatelia vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania . Navrhovatelia súdny poplatok zaplatili dňa 30.11.2009. Dňa 11.01.2010 bol predmetný spis predložený zákonnému novému zákonnému sudcovi JUDr. M. K. a to v zmysle Rozvrhu práce na rok 2010. Zákonnou sudkyňou bol vytýčený termín pojednávania na deň 18.2.2010 o 10.00 hod. Podaním doručeným súdu dňa 12.2.2010 sa odporcovia vyjadrili k návrhu. Na pojednávaní konanom dňa 18.2.2010 súd zistil, že navrhovateľka v 3. rade A. Č. zomrela... a navrhovateľka v 4. rade T. Č. zomrela... Súd bez otvorenia pojednávania toto odročil na deň 01.6.2010 o 9.00 hod. a súčasne prijal uznesenie na základe ktorého bude zisťovať okruh dedičov po zomrelej navrhovateľke v 3. a 4. rade. Zároveň bude zisťovať stav dedičského konania po zomrelej poručiťke E. M. F., ktorá zomrela... a po ktorej majú

dediť odporcovia v 1. a 2. rade. Po zistení okruhu dedičov ich bude súd vyzývať, či súhlasia so vstupom do konania namiesto pôvodných navrhovateľov.

Ako, už bolo uvedené, vec prešla v rámci reorganizácie súdnictva na Okresný súd Pezinok dňom 01.01.2008, kde (v tom čase na našom súde vykonávali funkciu sudcu fakticky len 2 - 3 sudkyne, pričom počet vecí v oddelení C bol v ich oddelenia výrazne nad 1000; ostatné sudkyne boli PN a ďalších 8 miest sudcov - z celkom plánovaného počtu vtedy 14 sudcov- nebolo obsadených). Po čiastočnom doobsadení nášho súdu novými 4 sudcami (v polovici marca 2008) bola vec prerozdelená a náhodným výberom pridelená JUDr. P. R. ako novému zákonnému sudcovi pre ďalšie konanie (počet vecí v jeho oddelení vzhľadom na stále nedostatočné personálne obsadenie nášho súdu sa pohyboval okolo 600 spisov).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že v čase od podania návrhu, t. j. od 18.12.2007 do 01.01.2008 Okresný súd Pezinok vo veci nekonal a ani konať nemohol.

Okresný súd Pezinok bol súdom príslušným na konanie v tejto veci až od 01.01.2008 (v zmysle zák.č. 371/2004 Z.z. § 18b, resp. v zmysle čl. 4 bod 4 Inštrukcie č. 18/2007 Ministerstva spravodlivosti SR z 6.12.2007). Je pravdou, že prvý úkon zo strany nášho súdu bol vykonaný až dňa 01.08.2008 - úkon smeroval k doloženiu znaleckého posudku za účelom zistenia hodnoty predmetu sporu a následne vyrubenia súdneho poplatku. Právny zástupca navrhovateľov reagoval až 24.11.2008, kedy žiadal oznámenie o čísle konania, avšak bez doloženia znaleckého posudku. Znalecký posudok doložili navrhovatelia súdu až 25.05.2009. Hneď v ten istý deň dal zákonný sudca pokyn na realizáciu výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, avšak táto bola realizovaná až dňa 31.10.2009. Dňom 01.01.2010 bola na základe zmeny rozvrhu práce vec pridelená novému zákonnému sudcovi, ktorý obratom vytýčil vo veci pojednávanie, na ktorom boli zistené už vyššie uvedené procesné prekážky na strane účastníkov konania, pre ktoré nemohlo byť pojednávanie otvorené. Sudkyňa odročila pojednávanie až na deň 01.6.2010, aby zabezpečila dostatočne dlhú lehotu na odstránenie prekážok v konaní a zároveň z dôvodu ešte neukončených dedičských konaní po zomrelých účastníkoch konania.

K priebehu konania pred Okresným súdom Pezinok v období po 01.01.2008 uvádzam nasledovné:

čiasťočne bola plynulosť konania pred Okresným súdom Pezinok ovplyvnená objektívnou nedostatočnou personálnou situáciou na našom súde v období od 1.1.2008 do októbra 2008, kedy bol náš súd výrazne personálne poddimenzovaný, počet vecí v oddeleniach sudcov boli neprimerane vysoké, takže objektívne nemohli vo všetkých veciach konať plynulo a bez prieťahov. Personálne obsadenie súdu sme aktívne v spolupráci s Krajským súdom v Bratislave aj s Ministerstvom spravodlivosti riešili..., avšak nejde o jednoduchý, ale dlhodobejšie trvajúci proces (...)

V súčasnosti je situácia už v podstatnej miere vyriešená , preto verím , že sa v predmetnom konaní z tohto dôvodu prieťahy v budúcnosti nevyskytnú. (...)

Zároveň však uvádzam, že právny zástupca navrhovateľov prevzal výzvu na doloženie znaleckého posudku dňa 27.11.2008, v lehote 30 dní odo dňa doručenia výzvy . Na výzve bolo riadne uvedené číslo konania pod ktorým je vec vedená na Okresnom súde Pezinok. Napriek tomu doručil požadovaný znalecký posudok súdu až dňa 25.2.2009. Teda 4 mesiace po prevzatí výzvy súdu.

Ak by bol Ústavný súd toho názoru, že k porušeniu ústavných práv J. P. došlo, máme za to, Okresný súd Pezinok preto podľa nášho názoru nemôže ani niesť plnú zodpovednosť za zbytočné prieťahy v konaní , ktoré prípadne vo veci nastali prechodom výkonu súdnictva, personálnou nedostatočnosťou súdu od 1.1.2008 a v danom prípade i nedostatočnou súčinnosťou na strane navrhovateľov a ich právneho zástupcu. “

JUDr. Z. G. súčasne oznámila, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Ústavný súd zo spisového materiálu týkajúceho sa veci, ktorý si obstaral, zistil tento priebeh konania:

Dňa 18. decembra 2007 podal sťažovateľ spolu s ďalšími 7 navrhovateľmi na Okresnom súde Bratislava III návrh na začatie konania proti odporcom v 1. rade J. M. a 2. rade M. P. o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 43 C 286/2007.

Dňa 24. apríla 2008 bol na Okresnom súde Bratislava III spísaný tento úradný záznam: „v registri zistené, že pri rozdeľovaní spisov na Okresný súd Pezinok z dôvodu

prechodu súdництва bol spis 43 C 286/2007 omylom založený do príručného archívu odd. 43 C a nie zaslaný na OS Pezinok. “

Dňa 21. mája 2008 spis doručený Okresnému súdu Pezinok. Vec bola ďalej vedená pod sp. zn. 7 C 57/2008.

Dňa 1. augusta 2008 Okresný súd Pezinok upravil kanceláriu: oznámiť novú spisovú značku právnenému zástupcovi sťažovateľa.

Dňa 18. novembra 2008 Okresný súd Pezinok oznámil právnenému zástupcovi sťažovateľa, že vec je vedená na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 7 C 57/2008. Súčasne vyzval právneho zástupcu, aby v lehote 30 dní doručil znalecký posudok, v ktorom bude určená cena nehnuteľnosti, ktoré je predmetom sporu (právny zástupca písomnosť prevzal 27. novembra 2008).

Dňa 25. mája 2009 sťažovateľ doručil Okresnému súdu Pezinok žiadaný znalecký posudok.

Dňa 25. mája 2009 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 924 € v lehote 15 dní.

Dňa 30. novembra 2009 úradný záznam: nie je evidované zaplatenie súdneho poplatku.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o náhradu škody a o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej ani faktickej zložitosti veci.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd zistil, že určitý podiel na priet'ahoch mal aj sťažovateľ, keď nebol súčinný po výzve okresného súdu. Na vrub sťažovateľovi treba pripísať, že súdny poplatok neuhradil riadne a včas.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu, pričom zistil, že okresný súd bol vo veci nečinný minimálne od 28. decembra 2007 do 1. augusta 2008.

Okresný súd Pezinok namietal, že *„čiastočne bola plynulosť konania pred Okresným súdom Pezinok ovplyvnená objektívnou nedostatočnou personálnou situáciou na našom*

súde v období od 1.1.2008 do októbra 2008, kedy bol súd výrazne personálne poddimenzovaný, počet vecí v oddeleniach sudcov boli neprimerane vysoké, takže objektívne nemohli vo všetkých veciach konať plynulo a bez prieťahov. Personálne obsadenie súdu aktívne v spolupráci s Krajským súdom v Bratislave aj s Ministerstvom spravodlivosti riešili, avšak nejde o jednoduchý, ale dlhodobejšie trvajúci proces(...)“.

Argumentáciu okresného súdu jeho nedostatočnou personálnou obsadenosťou nebolo možné akceptovať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03), že podobné objektívne prekážajúce okolnosti, nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobobmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

V nadväznosti na uvedený výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ navrhol priznať primerané finančného zadosťučinenie v sume 500 €, čo odôvodnil neúmernou zaťaženosťou sporom vzhľadom najmä na jeho vysoký vek.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím predovšetkým na právnu neistotu sťažovateľa v napadnutom konaní a na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa považuje za primerané v sume 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zabezpečenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2009 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) a d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 2 x 115,90 €, k tomu režijný paušál 2 x 6,95 €, v celkovej sume 245,70 €.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2010